

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1933

ΑΡΙΘ. 17

ΜΕΤΑ ΔΕΚΑ ΚΑΙ ΕΝΝΕΑ ΑΙΩΝΑΣ

Κατὰ τοὺς πιθανοτέρους ὑπολογισμοὺς ἡ ἐφετεινὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ ἔκλεισε δέκα καὶ ἑννέα ἀκριβῶς αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ σταυρώσεως τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος, εὐλόγως δ' ἐν τῷ πρὸς τὸν λαὸν διαγγέλματι τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἐπετείῳ ἐξήρθη ἡ κατὰ τὸ διαφρεῦσαν χρονικὸν διάστημα θρησκευτικὴ ἀνὰ τὸν κόσμον διάδοσις τῆς θρησκείας τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ παρὰ τὰ πανταχόθεν παρεμβληθέντα εἰς αὐτὴν μεγάλα προσκόμματα. Ἡ ραγδαίως προοῦσα κατάκτησις αὕτη τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ τὰς χειρίστας τῶν συνθηκῶν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως, εἰ μὴ ἐκ τῆς ἐν τῷ Χριστιανισμῷ θείας δυνάμεως καὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὡς ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην καὶ κατὰ τὸν πληρέστερον τρόπον ἱκανοποιούσης τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, εὐρόντος ἐν τῷ Χριστῷ τὴν λύσιν τῶν ἀποριῶν του καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς του.

Πράγματι, ὅσονδήποτε καὶ ἂν δὲν κυριολεκτῇ ἡ ὑπὸ τοῦ Παύλου ἐπὶ τοῦ κηρύγματος τῶν ἀποστόλων χρησιμοποίησις τοῦ ψαλμικοῦ «εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν» (Ρμ ι', 18), ἡ ἔκφρασις ὅμως εἶνε δηλωτικὴ τῆς ὁμῆς τῆς νέας θρησκείας τεινούσης νὰ καταστήσῃ ἀκουστὰ τὰ ἀποστολικὰ ῥήματα «εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης» καὶ νὰ κατακτήσῃ σύμπαντα τὸν κόσμον. Ἡδὴ κατὰ τὸν α' αἰῶνα τοσαύτη ἐγένετο ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὥστε ὁ μὲν ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου εὔρεν ἐν Ἰταλίᾳ πολυανθρώπους χριστιανικὰς κοινότητας, ὁ δὲ Πλίμιος, ὁ Τάκιτος καὶ Κλήμης ὁ Ρώμης τονίζουσι τὸ «πολὺ πληθὺς» τῶν χριστιανῶν εἰς τε τὰς πόλεις καὶ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ. Μείζων διάδοσις ἐσημειώθη κατὰ τὸν β' καὶ γ' αἰῶνα, παρὰ τοὺς δειγνοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμούς. Εἶνε χαρακτηριστικώτατα καὶ ἐκφρασικώτατα ὅσα σχετικὰ λέγει πρὸς τοὺς ρωμαίους ὁ Τερτυλλιανός: «δὲν εἴμεθα εἰ μὴ χθесиνοὶ» καὶ ὅμως πληροῦμεν τὸ πᾶν: τὰς πόλεις σας, τὰς οἰκίας σας, τὰ συμβουλίαι

σας, τὰ στρατόπεδα, τὰ δικαστήρια, τοὺς λόγους σας, τὰ ἀνάκτορα, τὴν γερούσιαν, μόνον τοὺς ναοὺς σας ἀφήκαμεν. Ἐὰν χωρισθῶμεν ἀπὸ ὑμᾶς, θὰ σᾶς καταλάβῃ φοβικὴ ἐκ τῆς μονώσεως. Ἀποτελοῦμεν σχεδὸν τὴν πλειονότητα εἰς ἐκάστην τῶν πόλεων σας». Εἶνε δὲ περιττὸν νὰ λεχθῇ ὁποῖα ἐγένετο ἡ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου καὶ μέχρι τοῦ νῦν.

Ἡ τεραστία αὕτη ἐν βραχεῖ διάδοσις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὑπῆρξεν οὐ μόνον ποσοτικῆ, ἀλλὰ καὶ ποιοτικῆ. Διότι, ἂν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐνεφανίσθη ὡς θρησκεία τῶν εὐτελῶν καὶ ἐνομιίσθη ὡς δεισιδαιμονία τῶν «βιανασουργῶν», τῶν «ἰδιωτῶν», τοῦ «ἀφιλοσόφου ὄχλου», ὁ δὲ ἀπ. Παῦλος, ἐν τοῖς κλητοῖς δὲν διέκρινε πολλοὺς «σοφοὺς κατὰ σάρκα», πολλοὺς δυνατοὺς καὶ πολλοὺς εὐγενεῖς (Α' Κορ. α', 26), ἀλλ' ὅμως ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς μετὰ τῶν πιστῶν ἦσαν καὶ ὁ Παῦλος, καὶ ὁ Ἀπολλῶς, καὶ ὁ Διονύσιος, καὶ ὁ Σέργιος Παῦλος, καὶ γεροῦσιασταί, καὶ αὐλικοί, καὶ μέγιστ' ἀνδρες καὶ στρατηγῶν καὶ σοφοί, ὧν πάντων ὁ ἀριθμὸς προϊόντος τοῦ χρόνου ηὔξανετο οὕτως ὥστε ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐπέβη ἡ θρησκεία τῆς ἀρίστης τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιτομῆς, ἀναδείξασα τὰ ὑπερροχώτερα πνεύματα εἰς πάσας τὰς εὐγενεστεράς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν θρησκειῶν γέγονος ὁ ὀρθολογισμὸς προσεπάθησε νὰ ἀποδώσῃ εἰς λόγους εὐνοϊκοὺς, συγχέων τὰ αἷτια πρὸς τὰς συνθήκας ὑφ' ἃς ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς σκοπίμου συγχύσεως τὴν ὁποίαν διαπραττεῖ ὁ ὀρθολογισμὸς ταυτίζων τὰς συνθήκας τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὰ γενεσιουργὰ αὐτοῦ αἷτια, ὅσονδήποτε καὶ ὑπῆρξαν συνθῆκαί τινες ὄντως εὐνοϊκαὶ κατὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εὐκολύνασαι τὴν διάδοσιν αὐτοῦ, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὅμως ἢ καὶ ὁμοίας συνθήκας ἄλλαι θρησκείαι δὲν ἠδύνασαν, ἐξ ἄλλου δὲ τὰ προβληθέντα εἰς τὴν ἐπικράτησιν αὐτοῦ τεράστια καλύματα ἦσαν τοσαῦτα κατὰ τὴν πραγματικότητα, ὥστε θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ὑπερνίκησις αὐτῶν ἄνευ τῆς ἐν αὐτῷ θείας δυνάμεως. Ὁ Χριστιανισμὸς κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνιν

σιν ἐστρεφίτο τῶν φυσικῶν ἐκείνων ἀπὸ τοῦ κοσμοῦ πνεύματος καὶ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως βοηθειῶν, δι' ὧν τὰ συνήθη ἐγκόσμια κινήματα εὐοδοῦνται· ὁ Ἰδρυτὴς αὐτοῦ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν θρησκείαν του εἰς ἀνθρώπους ἰσχνούς κατὰ πάντα, ἄνευ τοῦ κοινῶς παραδεδεγμένου κοινοῦ γοήτρου, ἀσθενεῖς καὶ τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὰ ἀνθρώπινα μέσα. Ἀλλὰ παρεκτὸς τῆς τοιαύτης ἐνδείας, κατ' αὐτοῦ ἠγέρθησαν καὶ συστηματικοὶ διωγμοὶ ἐξαιρετικῆς βιαστότητος· ἡ ἀγροῖκος πολιτικὴ ἰσχὺς, ἡ τάξις τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν λογίων, οἱ ὄχλοι καὶ οἱ συρφετοὶ ἐξώρμησαν πρὸς ἐξόντωσιν τῆς νέας θρησκείας. Οἱ λυσσαλέοι δ' ἐκείνοι διωγμοὶ διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς αἰῶνας, ἐσυνέμισθησαν δ' ἔκτοτε ἀδιαλείπτως ὑπὸ ἄλλας μορφὰς μέχρι σήμερον, κατὰ τὰς ἡμέρας μας δὲ μάλιστα ἡ ἀνθρωπότης παρίσταται μάρτυς διωγμοῦ ἄνευ προηγουμένου· τὴν δ' ἕιστασιν ὅτι αἱ διώξεις μᾶλλον ἐνισχύουν τὰς πολεμουμένας θρησκείας ἀναίρει ἢ ἱστορία, μνημονεύουσα ὀλοκληρωτικὴν ἐξαφάνισιν θρησκείων μετὰ διωγμοὺς ἀσυγκρίτως ἠπιωτέρους καὶ βραχυτέρους.

Ἀλλ' μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐκείνων ἐχθρῶν εἶχον συμμαχήσει στοιχεῖα ἐξ αὐτῶν τῶν ἐγκάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἅτινα κατὰ πάντα ἀνθρώπινον ὑπολογισμὸν θὰ συνετέλουν μᾶλλον εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν ἀποτυχίαν. Τὸ αὐστηρὸν καὶ ἀκαμπτον τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος, τὸ «μωρὸν» τοῦ κηρύγματος Χριστοῦ ἐσταυρωμένου καὶ ἀναστάντος, αἰ-αἰρέσεις καὶ τὰ σχίσματα, αἱ ἄγαν παραδοξοφανεῖς διὰ τὸν τότε κόσμον ἀρχαὶ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, τὸ πρωτάκου στον τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων, τὸ σκληρὸν τῆς περὶ ἐγκρατείας ἀξιώσεως, ἡ ἀπαίτησις ἀκαταλήπτων εἰς τὸν τότε κόσμον ἠθικῶν ἡρώτων, καὶ αἱ ἄλλαι θυσίαι εἰς ἃς παρώρμα ἀξιοματικῶς ἡ νέα χριστιανικὴ προστακτικὴ, —πάντα ταῦτα θὰ ἐκλόνον οἰανδήποτε ἄλλην θρησκείαν καὶ θὰ μετέβαλλον αὐτὴν εἰς ἀπλὴν ἀνάμνησιν.

Παρὰ πάντα ταῦτα ὁ Χριστιανισμὸς ὑπερτηδῶν διηνεκῶς τὰ ἐμπόδια ἐχώρει ὁσημέραι ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, εἴλκευ πρὸς ἑαυτὸν τὸν κόσμον διὰ τῆς ἀκαταλύτου δυνάμεως τῆς ἐν αὐτῷ ἀληθείας καὶ ζωτικότητος, «οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως» (Α' Κορ. β', 4). Μικρὸς τὸ κατ' ἀρχὰς σπόρος, δοθεὶς εἰς χεῖρας ἀξίας ἀνεπτύχθη καὶ ἤνθησε καὶ ἐκαρποφόρησε θαυμασίως, ποτιζόμενος ὑπὸ ἀφθόνου αἵματος ἐκ τοῦ μαρτυρίου τῆς πίστεως, ἥτις ἀπετέλει τὴν νικήσαν τὸν κόσμον νίκην (Α' Ἰω. ε', 4). Ἐγέννησεν, ἔθρεψε καὶ ἐκράτυνε τὸν ὑψηλότερον καὶ ὠραιότερον τῶν

πολιτισμῶν, ἐβοήθησε τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀνέλθῃ τόσον ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς τὸν οὐρανόν, ὥστε διὰ τῆς κατορθώσεως τῆς ἀγιότητος νὰ καταστῇ αὐτόχρομα ἰσάγγελος, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἰδανικὰ τῶν ὀπῶν τελειότερα ἢτο ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς.

Καὶ σήμερον, μετὰ δέκα καὶ ἑννέα αἰῶνας ἀπὸ τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου, ἔχοντες τοσαῦτα τῆς θείας προελεύσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μαρτύρια ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἀληθείας καὶ ζωτικότητος, ἀπὸ τῶν περιφανῶν καὶ ἀφθόνων καρπῶν του, ἀπὸ τοῦ ἡρωϊκοῦ μαρτυρίου τῶν πιστῶν του καὶ τῶν συνοδευόντων τὴν ἀλματικὴν του πορείαν σημείων, τὸ διὰ τὴν ἀπιστίαν ἄλτονον τῆς τοιαύτης ἐξαπλώσεως τοῦ αἵνιγμα βλέπομεν ὀρθούμενον ἐνώπιον ἡμῶν ὡς θαῦμα ὑπερφύεως τῆς δεξιᾶς τοῦ ἐν Χριστῷ φανερωθέντος Θεοῦ, τὴν ἐξήγησιν του ἔχον ἐν τῇ θεῖᾳ αὐτοῦ προελεύσει.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΝ ΤΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ἡ οἰκογένεια, ἡ πρώτη πηγὴ τοῦ πολιτισμοῦ διὰ κάθε ἄνθρωπον, ἡ πρώτη ἐπιδρώσα ἐπὶ τοὺς παιδὸς κοινωνία, δικαίως θεωρεῖται συνήθως καὶ ὡς ὁ πρῶτος ὑπεύθυνος παράγων διὰ τὴν θρησκευτικὴν διαμόρφωσιν τοῦ νέου, χωρὶς βεβαίως—σήμερον τοῦλάχιστον—νὰ παύῃ νὰ περιορίζεται ὅλοεν ἢ εὐθύνη τῆς, ἔνεκα τῶν πολυποικίλων ἄλλων ἐπιδράσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὁ νέος ὑπόκειται ἔξω τοῦ οἴκου. Ὅσον δὴποτε δὲ περιορισμένην καὶ ἂν δεχθῶμεν τὴν εὐθύνην ταύτην τῆς οἰκογενείας, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ σημερινὴ οἰκογένεια δὲν εἶναι πάντοτε εἰς θέσιν ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰ θρησκευτικὰ προβλήματα τῶν νεαρῶν τῆς βλαστῶν. Καὶ τοῦτο ὀφείλεται ἄλλοτε μὲν εἰς τὴν παντελῆ ἔλλειψιν θρησκευτικῆς ζωῆς ἐν τῷ οἴκῳ, ἄλλοτε δὲ εἰς ἐλαττωματικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ θρησκευτικότητος καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν παντελῆ ἢ τὴν μερικὴν ἄγνοιαν τῶν μέσων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἦδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ θρησκευτικῶς ἐπὶ τῶν τέκνων, καὶ εἰς τὴν πλήρη πολλακίς ἀδυναμίαν τῶν οἰκείων ὅπως ἀντιληφθῶσιν ἐγκαίρως τὰς ἠθικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἀνησυχίας τῶν νέων των.

Συνηθέστατον εἶναι τὸ φαινόμενον νὰ βασανίζονται ἀπὸ τρομερὰ ἠθικὰ καὶ θρησκευτικὰ προβλήματα τὰ νεαρὰ μέλη μιᾶς οἰκογενείας καὶ νὰ μὴ ἔχουν οὐδ' ὑποψίαν περὶ τούτων οἱ γονεῖς, καθὼς ἐπίσης συνηθέστατα ἀπαντῶνται οἰκογένειαι μετατοπιζουσαι κυριολεκτικῶς τὰ προβλήματα ταῦτα καὶ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων ἐπιδιώκουσαι νὰ ἐπιλύσωσιν.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι σπάνιον καὶ τὸ φαινόμενον οἰκογενειῶν ἐν ταῖς ὁποίαις ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ κατέχει ἐλάχιστον μέρος, ἢ ὑποβιβάζεται εἰς μίαν ὑποχρέωσιν καθορῶς τυπικὴν, παύει πλέον νὰ ὀμιλῇ εἰς τὰς ἀγωνιώσας δι' ὑψηλότερα ἰδανικὰ τῶν νέων ψυχὰς

καὶ δὲν δίδει πλέον τὴν τροφήν, τῆς ὁποίας κυρίως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἔχει ἀνάγκη ἢ νεότης. Ἄλλοτε πάλιν ἡ πρακτικὴ τῶν οἰκείων ζωῆ εὐρίσκειται εἰς τόσον χονδροειδῆ ἀντίφασιν πρὸς τὴν θεωρητικῶς πιστευομένην ἢ καὶ διδασκομένην θρησκείαν καὶ πρὸς τὴν μηχανικῶς καὶ μετὰ μαγικῆς, τρόπον τινά, ἀντιλήψεως τηρουμένην λατρευτικὴν ἐθιμοτυπίαν, ὥστε ὁ νέος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ διαβλέπῃ τὴν ἀντίφασιν ταύτην καὶ τὴν ἀσυνέπειαν, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν τυπικότητα καὶ τὴν ὑποκρισίαν. Καὶ τότε ἢ θὰ συνδυάσῃ τὰ πρόσωπα πρὸς τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἀντιπροσωπεύουν καὶ μαζί με τὴν ἀηδίαν καὶ μετὰ τὴν περιφρόνησιν τὴν ὁποίαν τοῦ προξενοῦν αἱ πράξεις ἐκείνων θ' ἀπορρίψῃ καὶ τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἐπικαλοῦνται, ἢ θὰ νομίσῃ ὅτι αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ εἶναι ἀνεφάρμοστοι εἰς τὸν πραγματικὸν βίον, ἀφοῦ οἱ διδάσκοντες αὐτὰς δὲν δύναται νὰ τὰς πραγματοποιήσουν ἐν τῇ πράξει καὶ θ' ἀρνηθῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὸν δικαίωμα νὰ ἐξακολουθήσῃ ὑποβαλλόμενος εἰς τὴν τυραννίαν μιᾶς χιμαίρας καὶ θὰ ζητήσῃ τὴν λύτρωσίν του ἀπὸ τὴν τυραννίαν αὐτήν.

Μήπως δὲν ὑπάρχουν καὶ οἰκογένειαι, αἱ ὁποῖαι θεωροῦν τὴν θρησκείαν ἀντίπαλον τῶν συμφερόντων τοῦ οἴκου των καὶ ἀντιτίθενται πρὸς πᾶσαν ἔκδηλον, καὶ κάπως ζωηροτέραν θρησκευτικὴν διάθεσιν τῶν παιδιῶν των, μετὰ τὴν συνήθη ἀνόητον δικαιολογίαν ὅτι φοβοῦνται μήπως γίνουσι καλόγηροι καὶ χερσοῦν ἀπὸ τὴν ζωὴν;

Ἄλλ' ἐπὶ πλέον εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ στάθμη τῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ μας δὲν ἐπιτρέπει διὰ τὰς πλείστας οἰκογενεῖας μίαν πλήρη καὶ ἐπιτυχή διαπαιδαγώγησιν τῶν τέκνων των καὶ ἡ τοιαύτη ἔλλειψις ἀπορρέει ἀβελβδίως καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως, πέρα τὴν καλὴν καὶ εὐσεβῆ διαθεσιν, ἡ ὁποία εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ εἰς μέγα μέρος τῶν οἰκογενειῶν τούτων. Οὐχὶ σπανίως μάλιστα εἶναι τοιαύτη ἡ κατάστασις τοῦ οἴκου ἀπὸ μορφωτικῆς ἐπόψεως, ὥστε νὰ καθίσταται τελείως ἀδύνατος καὶ ἡ στοιχειωδέστερα ἀκόμη συμβολὴ ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπησχόλησε τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ συνελθοῦσαν πρὸ διετίας Διεθνῆ Σύσκεψιν διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν τῶν νέων τῶν ὀρθοδόξων χωρῶν καὶ διεπιστώθη ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως ὅτι ναι μὲν «τὸ παιδίον θὰ ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὴν πρώτην θρησκευτικὴν του μόρφωσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ», ἀλλ' ὅμως «ἢ ἐν τούτῳ ἐνέργεια τῆς οἰκογενείας εἶναι συχνότατα ἀνεπαρκής» καὶ τοῦτο ὀφείλεται «εἰς τὴν συνήθως μικρὰν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος παρὰ τοῖς γονεῦσι καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν τῶν τέκνων των στοιχείων», διὰ τοῦτο δὲ ἐθεωρήθη ἀπαραίτητον ὅπως δοθῇ ἰδιαίτερα ἔμφασις εἰς τὴν «ἀνάγκη τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως τῆς οἰκογενείας, ἵνα δυνηθῇ καὶ αὕτη νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ παιδίου». Ὡς μέσα πρακτικὰ διὰ τὴν πληρῶσιν τῆς ἀνάγκης ταύτης προσετέθησαν «αἱ διαλέξεις, ὁργανώσεις καὶ τὰ Κυριακὰ σχολεῖα χάριν τῶν γονέων, μαθήματα δι' ἀλληλογραφίας, εἶδ καὶ δημοσιεύσεις καὶ

ἰδιαίτερος ἐγχειρίδιον θρησκευτικῆς παιδαγωγικῆς διὰ τοὺς γο.εἰς» καὶ παρεκλήθησαν αἱ Ἐκκλησίαι ἢ αἱ θρησκευτικαὶ ὁργανώσεις ν' ἀναλάβωσι τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέσων τούτων.

Καὶ κατὰ πόσον μὲν τὰ μέσα ταῦτα καὶ ἐφαρμοζόμενα τυχόν θὰ τελεσφορήσωσιν ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὸν ζῆλον καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν μόρφωσιν ἐείνων, οἵτινες θ' ἀνελάμβανον νὰ ἡγηθῶσι μιᾶς τοιαύτης κινήσεως· ὅτι ὅμως ἀπέχομεν ἀκόμη πολὺ ἀπὸ τοῦ σημείου ἐκείνου, κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐγένετο ὅσον ἔπρεπε ἀντιληπτὴ, εἶναι, δυστυχῶς, ἐκτὸς πάσης συζητήσεως, παρὰ τὰ διατυμπανιζόμενα ἐκάστοτε περὶ τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποῖους διέρχεται ἡ οἰκογένεια ἢ ἑλληνική.

E. F. M.

Ο ΕΝ ΝΑΞΩ ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟΣ

Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Παροναξίας ὑποβληθείσης τῇ 18 Ἀπριλίου 1933 ἐκθέσεως τοῦ Ἀρχιμ. Ἐμμανουὴλ Καρπαθίου, καθηγητοῦ τῶν Ἑρῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ Νάξου καὶ τῇ ἐκεῖ Γαλλικῇ Σχολῇ τῶν οὐρσοῦλινῶν καλογραῖων.

Δύναμαι νὰ θεβαιώσω κατὰ τὸν κατηγορηματικότερον τρόπον, ὅτι τὸ κύριον ἔργον καὶ τὸ ἰδεώδες τῆς ἐν Νάξῳ Σχολῆς τῶν Λατινιδῶν Οὐρσοῦλινῶν Καλογραῖων δὲν εἶναι νὰ διδάξουν μερικὰ Γαλλικὰ—πενιχρότατα καὶ αὐτὰ—εἰς τὰς μαθητριάς, τὰς ὁποίας ἡ Ἑλληνικὴ Κοινωνία καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εἶχον καὶ ἔχουσι τὴν ἀφέλειαν νὰ ἐμπιστεύονται εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὁ προσηλυτισμὸς ὑπὲρ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ δώσω ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ προσηλυτιστικοῦ παροξυσμοῦ τῶν Καλογραῖων τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς, δὲν θὰ ἀνατρέξω εἰς τὸ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐν ἰσχύϊ περὶ ξένων Σχολῶν Νόμου διάστημα, ὅτε διατελοῦσαι ὅλως ἀνεξέλεγκται καὶ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ τελεσιουργοῦσαι τὴν προσηλυτιστικὴν αὐτῶν δρᾶσιν, ἔφθανον μέχρι τοῦ σημείου καὶ νὰ διδάσκουν ἀπροκαλύπτως ἀπὸ τῆς ἕδρας τὸν Καθολικισμόν εἰς τὰς ἀνγλικούς Ὀρθοδόξους μαθητριάς. Παρὰ τὸ μόνον ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ Κράτους ἰδιωτικὸν Γυμνάσιον λειτουργεῖ ἀκόμη παρανόμως τμημα Γαλλικόν, ἀποτελούμενον ἐξ ὀκτώ (8) τάξεων. Αὐταὶ ἐλειτούργουν καὶ πρὸ τοῦ Νόμου, εἰς δὲ τὴν Α' καὶ Β' τάξιν, αἰτινες εἶναι αἱ ἀνώτεραι κατὰ τὴν διαβάθμισιν τῆς Σχολῆς, αἱ μαθήτραι ἐδιδάσκοντο ἐπ' ἄρκετόν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Νόμου καὶ τὴν ἐφαρμογὴν του Κατήχησιν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῷ πρόσχημα τῆς ἐκμαθήσεως τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἀνευ ὀριζομένου βιβλίου. Αἱ δὲ 7η καὶ 8η τάξεις ἐδιδάσκοντο τὴν ἰδίαν κατήχησιν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας ἑλληνιστί. Τὴν δρᾶσιν τοῦ προσηλυτισμοῦ ἀντελήφθη ἰδίᾳ εἰς τὰς μαθητριάς, αἰτινες ἀπετέλεσαν τὴν Α' Β' καὶ Γ' τάξιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀγνωρισθέντος κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τύπον Ἀνωτέρου Παρθηναγω-

γείσει, από πέρουσι δὲ ὑπὸ τύπον Γυμνασίου λειτουργούντος ἐν τῇ Σχολῇ ἰδιωτικοῦ Σχολείου. Συνεχῶς μοῦ ἔρριπτον εἰς τὸ μέσον αἰρετικὰς δοξασίας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, οἷαι τὸ Καθαρτήριον πῦρ, ἡ Ἀμίαντος Σύλληψις τῆς Θεοτόκου, τὸ Πρωτεῖον τοῦ Πάπα, αἱ ἀφέσεις κ. ἄλ. Αἱ ὀρθόδοξοι μαθήτριάι διηροῦντο πρὸ τῶν ὀμμάτων μου εἰς διαμαχόμενα στρατόπεδα, καὶ ἄλλαι μὲν ἐτάσσοντο ὑπὲρ τῶν Παπικῶν πλανῶν, ἄλλαι δὲ κατεπολέμουν αὐτάς. Ἐδέησέν, ἐπὶ τέλους, νὰ ἀπαγορεύσω πᾶσαν ὑποκίνησιν τοιούτων ζητημάτων, ἐπειδὴ ὁμοῦ εἶχον ἀνιληφθῆ τὴν κατάστασιν, ἐφρόντιζον, ὥστε κατὰ τὴν διδασκαλίαν μου εἰς τὰ σημεῖα τῶν διαφορῶν τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Παπικῆς νὰ προλαμβάνω καὶ νὰ ἐκθέτω σαφῶς καὶ μετ' ἐμφάσεως τὴν ὀρθόδοξον ἀποψιν. Ἐπὶ μακρὸν καὶ πάλιν ὁμοῦ ἐξηκολούθουν αἰφνιδιστικῶς αἱ τοιαῦται συζητήσεις. Καὶ σήμερον ἀκόμη πλεῖστα ὄσαι μαθήτριάι ἐξακολουθοῦν νὰ ζητοῦν παρ' ἐμοῦ ἀπαντήσεις εἰς ποικίλα θέματα θρησκευτικὰ, τὰ ὁποῖα γνωρίζουσι μὲ λατινικοκαθολικὰς προϋποθέσεις, πρὸ πάντων περὶ τοῦ Καθαρτηρίου πυρός καὶ τῶν ἀφάσεων.

Καὶ ὁμοῦ, τὰ ἀτυχῆ αὐτὰ πλάσματα εἶναι χριστιαναὶ ὀρθόδοξοι. Οἱ γονεῖς των τὰ παρέδωκαν ὀρθόδοξα, μὲ τὴν ἀξίωσιν βεβαίως καὶ νὰ παραλάβωσιν αὐτὰ ὀρθόδοξα. Πῶς ἔμαθον αὐτὰ τὰ πράγματα χωρὶς νὰ διδαχθῶν; Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο προφανῆς προσηλυτισμός; Ἀναφέρω κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον ὅτι οὐδεμία μαθήτριά ἐξέρχεται τῆς σχολῆς χωρὶς νὰ μυρίζῃ καθολικισμόν. Τοῦτο αἱ Καλογραῖται θὰ τὸ ἐθεώρουν ἴσως ἁμαρτίαν. Ἦκουσα καὶ ἀκούω ἀνθρώπους ἀδαεῖς ὡς πρὸς τὰ ἀφόρωντα εἰς τὴν Σχολὴν καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς νὰ λέγουν: «ἢ καυμένες ἢ Καλόγρηες δὲν προσηλυτίζουσιν». Τοῦτο δὲν διστάζουσιν νὰ ὁμολογῶν καὶ αὐταὶ αἱ ἰδία αἱ μαθήτριάι καὶ αἱ Καλογραῖται. Τὸ δὲ λυπηρότερον εἶναι ὅτι εὐρίσκονται καὶ γονεῖς, οἱ ὅποιοι ἀναλαμβάνουσι νὰ ὑποστηρίξουν ἀνεπιγνώστως τὸ προπαγανδιστικὸν ἔργον τῶν Καλογραῖτων τασσόμενοι ὑπὲρ αὐτῶν, ἀκόμη δὲ λυπηρότερον καὶ μαθήτριάι ἐρωτώμενοι περὶ προσηλυτισμοῦ ἐκ μέρους τῶν Καλογραῖτων θὰ ἀπήντων ἀρνητικῶς καὶ, ὅπως ἡ Βασιλικὴ Αἰάκου, θὰ ἐμέμφοντο πάντα ὅστις θὰ ἔλεγεν ὅτι «ἢ σεβαστὲς Καλόγρηες προσηλυτίζουσιν». Ἄλλ' εἶναι λίαν ἀφελὲς νὰ νομίζῃ κανεὶς ὅτι αἱ Καλογραῖται, αἱ ὅποια εἶναι μεινυμένα εἰς τὴν τέχνην τοῦ προπαγανδίζεσθαι, θὰ ἀνέβαινον τὴν ἔδραν τῆς παραδόσεώς των καὶ θὰ ἔλεγον «σήμερον, παιδιὰ, θὰ μάθωμεν καθολικισμόν» ἢ «σήμερα, παιδιὰ, θὰ κάμωμεν μάθημα προσηλυτιστικόν». Αἱ Καλογραῖται γνωρίζουσιν νὰ ὑπνωτίζουσιν τὰς διαπεπιστευμένας αὐταῖς μαθητριάς καὶ νὰ ποτίζουσιν αὐτάς μὲ τὸ αἰρετικὸν πνεῦμα τοῦ λατινικοῦ Καθολικισμοῦ μὲ τὴν τέχνην, ὥστε αἰφνης καὶ αὐταὶ αἱ μαθήτριάι ἢ νὰ διακηρύσσουν παρηρησίᾳ ὅτι εἶναι Καθολικαὶ, ἢ νὰ αἰσθάνωνται ἀπέχθειαν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον καὶ θαυμασμόν πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἢ καὶ νὰ μὴ θέλωσι νὰ ἀπομακρυνθῶσι τῆς Σχολῆς προτιμῶσαι ταύτην μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν των παρὰ τὴν οἰκίαν των. Δὲν δύναμαι ν' ἀρνήθῃ ὅτι δὲν λείπουν καὶ μα-

θήτριάι ὀρθόδοξοι, παιδιὰ εὐσεβῶν ὀρθόδοξων γονέων, αἱ ὅποια ἀνυδρῶσι κατὰ πάσης προσηλυτιστικῆς προσπάθειας. Ἄλλ' αὐτάς αἱ Καλογραῖται τὰς ἀποφεύγουν καὶ αὐταὶ, ὡς θέλει φανῆ ἐκ τῶν κατωτέρων ἱστορουμένων, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποσιώσωσι τελείως τὸν προπαγανδιστικὸν κλοιόν.

Ἐκ τῆς σωρείας τῶν ἐκδήλων προπαγανδιστικῶν μέσων—τὰ ἄδηλα μέσα δὲν δύναται κανεὶς εὐκόλως ν' ἀντιληφθῆ—ἀρκοῦμαι νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα μερικά, τὰ ὅποια εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐμφανίσωσι τὸ προπαγανδιστικὸν ἔργον τῆς Σχολῆς, ἢ ὅποια οὕτως ἀποβαίνει ὁ Καιάδας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ὀρθόδοξιας. Ἐν πρώτοις: τίνα λόγον ἔχουσιν αἱ ἀνὰ τοὺς τοίχους ἀνηρτημέναι εἰκόνες Λατίνων καὶ Λατινίδων Ἀγίων, τοὺς ὁποίους οἱ ὀρθόδοξοι ἀγνοοῦμεν; τὸ μαθητικὸν ὕλικόν τῆς σχολῆς ἀποτελεῖται κατὰ τὰ τρία τέταρτα καὶ πλέον ἀπὸ μαθητριάς ὀρθόδοξους, παιδιὰ ἀνήλικα καὶ ἀνύποπτα, πολλὰ δὲ καὶ μὴ ἀξιοθέντα, ἔνεκα οἰκογενειακῶν περισπασμῶν, νὰ τύχωσι στοιχειώδους θρησκευτικῆς ὀρθόδοξου μορφώσεως παρὰ ταῖς οἰκογενεαῖς αὐτῶν. Τίνα λόγον ἔχει ἡ ἐμφύτευσις σεβασμοῦ ὡς ἁγίων πρὸς πρόσωπα ξένα πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας;—Εἰς τὰς διαφορὰς αἰθούσας παραδόσεων ὑπάρχουσι μαρμάρينوι μικραὶ πινακίδες ἀναγράφουσαι χρυσοῖς γράμμασιν αἰρετικὰ δόγματα τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας τοιοῦτο π. χ. τὸ ἐξῆς «O Marie conçue sans peché, priez pour nous, qui avons recours à vous» δηλ. «Ἡ Μαρία, ἡ ὅποια συνελήφθη ἀνευ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος «ἀμιάντως», εὐχου ὑπὲρ ἡμῶν οἱ ὅποιοι καταφεύγομεν εἰς σέ» τὴν προσευχὴν ταύτην κατὰ καιροῦς καὶ δὴ καθ' ὀλόκληρον τὸν μῆνα Μάϊον, ὅστις τιμᾶται ὡς ὁ μῆν τῆς Παναγίας ὑπὸ τῶν λατίνων, ψάλλουσιν αἱ ὀρθόδοξοι μαθήτριάι μετὰ τῶν Καθολικῶν μαθητριάων ἐπανελημμένως καὶ μεγαλοφώνως ἐνώπιον εἰκόνας τῆς Παναγίας ἀνηρτημένης ἀνοστολιστοῦ εἰς τὸν διάδρομον τῆς Σχολῆς. Ἄλλ' ἡ λεγομένη «ἀμιάντως σύλληψις τῆς Παναγίας», ἡ ἰδέα δηλαδὴ ὅτι ἡ Παναγία συνελήφθη ἀνευ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, εἶναι αἰρετικὴ δόξα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀποκρουσμένη παρὰ τῆς ὀρθόδοξιας, θεσπισθεῖσα δὲ καὶ ἐξαιρομένη μὲ εἰδικὰς ἐορτάς καὶ τελετὰς ἀπὸ τοῦ 1854 ὑπὸ Πάπα Πίου τοῦ Θ'. Δὲν εἶναι πιστικῶς υποβλητικὴ τῆς καθολικῆς ταύτης πλάνης εἰς τὰς τρυφεράς διανοίας τῶν ὀρθόδοξων μαθητριάων καὶ δὲν εἶναι διδασκαλία αὕτη δογματικῶν πλανῶν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας; Πράγματι ἢ χρῆσις τοιούτων πινακίδων καὶ τοιούτων ψαλμωδιῶν τὸ ὀρθόδοξον φρόνημα, ἢ τοῦλάχιστον, ἀφῆγει ἀκανθάλιστον τὴν παιδικὴν ὀρθόδοξον συνείδησιν καὶ ἀνεπηρέαστον τὴν ὀρθόδοξον αὐτῆς;

Ἄν ἀνοίξῃ τις οἰονδήποτε βιβλίον, ἐξ ἔσου χρησιμοποιοῦν αἱ μαθήτριάι τῆς Σχολῆς, θὰ ἴδῃ ἀνὰ τὰς σελίδας αὐτῶν ὀρθόδοξους εἰκονισματίων χαρτίων κατὰ Λατίνους ἁγίων, οὓς ἀγνοεῖ ὅλως ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Πρὸς τί ἢ δαψιλῆς αὕτη δωρεὰ τῶν εἰκονισματίων τούτων καὶ ὁ πλουτισμός τοῦ νοῦ καὶ τῆς συνείδησεως ὀρθόδοξων μαθητριάων μὲ ἀγιολόγιον καὶ ἑορτολόγιον ξένης ἐτοροδόξου Ἐκκλησίας; Ἀπο-

τελεῖ τοῦτο σεβασμὸν τῶν νόμων καὶ τοῦ Συντάγματος, διακελεύοντος ὅτι ἀπαγορεύεται ὁ προσηλυτισμὸς; ὅτι εἶναι σεβαστὴ ἡ θρησκεία τοῦ ἄλλου καὶ δὲν εἶναι παραβίασις αὐτῶν; Ὅπισθεν τῶν εἰκονισμάτων τούτων ἀναγράφονται πολλάκις προσευχαὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι ὑφασμέναι μὲ ἀίρετικὰς δοξασίας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἰδοὺ παραδείγματος χάριν ἐν ἀπόσπασμα προσευχῆς πρὸς τὴν κατὰ Λατίνους ἁγίαν Θρησίαν, εὐρισκόμενον ὅπισθεν τοιοῦτου εἰκονισματίου: «Ἐἶπέ δι' ἐμὲ ἓνα λόγον εἰς τὴν Ἀμίαντον Παρθένον, τῆς ὁποίας ὑπῆρξατε τὸ προνομιοῦχον ἄνθος... παρακαλεῖτε αὐτήν, ἡ ὁποία εἶναι τόσο ἰσχυρὰ ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ Ἰησοῦ... κλπ.» Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν λατρεύει τὴν καρδίαν τοῦ Ἰησοῦ, ὡς οἱ Λατίνοι, οὐδὲ ἔχει ἰδιαιτέρας προσευχὰς πρὸς αὐτήν, καθὼς ἐπίσης, ὡς εἶπον ἄνωτέρω, ἀποκρούει ὡς αἵρεσιν τὴν λεγομένην ἀμίαντον σύλληψιν τῆς Θεοτόκου. Καὶ ὅμως αἱ Ὁρθόδοξοι μαθήτριαι ποτιζονται μὲ τὰς διδασκαλίας ταύτας ἐντὸς τῆς σχολῆς καὶ ἄλλως μὲ τὴν μέθοδον τῶν εἰκονισματίων.

Πλέον ἢ ἀπαξ ἔχω ἴδῃ κατὰ διαλείμματα τὴν Καλογραίαν Soeur Marie de Saint Joseph ἢ νὰ ἔχη μίαν ἢ δύο μικρὰς ὀρθοδόξους μαθητριάς καὶ νὰ δεικνύῃ εἰς αὐτάς, καθὼς καὶ ἄλλαι Κάλογραῖται ἔπραττον τὸ ἴδιον, Ἀτλαντα μεγάλων εἰκόνων χρωματιστῶν, ὠραίων, ἔχουσῶν τὴν Κατήχυσιν καὶ τὴν ἱερὰν ἱστορίαν εἰκονογραφημένας. Διὰ νὰ ἀντιληφθῶν μάλιστα περισσότερον τὰ πράγματα, ἐζήτησα αὐτάς διὰ νὰ κάμω χρῆσιν εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἀλλ' ἠναγκάσθην μετὰ ἐν ἡ δύο μαθήματα νὰ παραιτηθῶ αὐτῶν, διότι δι' αὐτῶν ἐδιδάσκετο ὁ Λατινικὸς Καθολικισμὸς!

Τὶ ἀπλούστερον τῆς βαπτίσεως τοῦ Ἰησοῦ; Καὶ ὅμως καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη ἦτο μὲ τύπον καὶ πλαίσιον ἐκλυσιτικώτατον ὑπὲρ τοῦ Καθολικισμοῦ. Ἐχει τὸν πρόδρομον νὰ χύνη ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ, νὰ τελεῖ δηλαδὴ τὸ βάπτισμα κατὰ τὸν Λατινικὸν τύπον. Εἶναι ἀνεπιγράστος ἡ θρησκευτικὴ συνειδήσις τῶν μικρῶν Ὁρθόδοξων μαθητριῶν μὲ αὐτά;

Κάθε δράδῳ αἱ ὀρθόδοξοι μαθήτριαι κάμνουν μίαν προσευχὴν ἀπὸ τὴν σύνοψιν των, ἀλλ' ὅμως ὅταν ἤδη εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς κλίνης ἔτοιμοι νὰ κατακλιθῶσιν ἀπαγγέλλουσι καὶ ἄλλην προσευχὴν ὑποχρεωτικὴν εἰς τὴν ἱερὰν καρδίαν τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ αὐτὸ πράττουσιν ὑποχρεωτικῶς καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς κλίνης, μόλις ἀνοίξουν τὰ μάτια των καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐγερθῶσιν. Ἀλλ' ἀπ' οὗ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀγνοεῖ, ὡς ἀνέφερα ἤδη, εἰδικὴν λατρείαν καὶ εἰδικὰς προσευχὰς εἰς τὴν ἱερὰν καρδίαν τοῦ Ἰησοῦ, δὲν εἶναι ἀποπλάνησις τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀφελῶν κορασιδῶν πρὸς τὰ δόγματα τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐπιβολὴ τοιοῦτων προσευχῶν;

Ἐδίδασκον κάποτε εἰς τὴν Δην τάξιν τοῦ Γυμνασίου τῆς σχολῆς, ὅτε ἐμφανίζεται ὁ Λατίνος ἱερεὺς Δὸν Ρόκκος μὲ ἁγιασμὸν καὶ ἠγίαζε τὰς Ὁρθόδοξους μαθητριάς; καὶ τοῦτο θεδαίως δὲν εἶναι σεβασμὸς τῆς Ὁρθοδοξίας τῶν μαθητριῶν. Οὐδέποτε αἱ καλογραῖται ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς σχολῆς εἰς ὀρθόδοξον ἱερέα νὰ ἀγιάσῃ ὀρθόδοξους μαθητριάς, πράγμα τὸ ὁποῖον ὠφείλον νὰ κάμνουν, ἂν πράγματι ἐσέβοντο τὰς ὀρθο-

δόξους πεποιθήσεις τῶν μαθητριῶν.

Ὅμοίως δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν παρὰ προπαγανδιστικὸν τὸ ὅτι θέτουν εἰς χρῆσιν τῶν ὀρθόδοξων μαθητριῶν πολυτελῶς δεδεμένα Λατινικὰ Προσευχητάρια, τὰ ὁποῖα ὅσον ἐκλυσιτικὰ εἶναι εἰς τὴν ἐμφάνισιν των, τόσο εἶναι μεταδοτικὰ πλανῶν τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι παρεντεθειμένα εἰς διαφόρους τύπους προσευχῶν. Προπαγανδιστικὸν μέσον ἐπίσης εἶναι ἡ παροχὴ διαφόρων θρησκευτικῶν βιβλίων Γαλλιστὶ πρὸς ἰδιαιτέραν μελέτην, εἰς τινὰς δὲ μαθητριάς καὶ κατηγήσεων τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας Ἑλληνιστὶ ἐκδεδομένων. Ἀντελήφθη ἐπίσης, ὅτι ἡ μετάδοσις τοιοῦτων βιβλίων καὶ ἄλλων τινῶν φυλλαρίων προσευχῶν Λατινικῶν γίνεται καὶ διὰ μέσου τῶν Καθολικῶν μαθητριῶν τῆς Σχολῆς. Ἀναγινώσκουσιν αὐταὶ π. χ. Ἑλληνιστὶ Λατινικὴν Κατήχυσιν εἰς τὰ φυλλάρια ταῦτα καὶ εὐχαρίστως μεταβιβάζουν αὐτὰ καὶ εἰς ὀρθόδοξους μαθητριάς πρὸς ἀνάγνωσιν. Ἐν γένει αἱ καλογραῖται δὲν ἀφήνουσι καμμίαν εὐκαιρίαν ἀπὸ τοῦ νὰ προσανατολιζοῦν τὰς ὀρθοδόξους μαθητριάς πρὸς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν. Πέρυσι ἡ Soeur de la Trinite εἶχε συναθροῖσαι ἕλας τὰς μαθητριάς, ὀρθοδόξους καὶ καθολικὰς, καὶ ἀνέγνωσεν εἰς αὐτάς μετὰ προκλητικῆς συγκινήσεως Καθολικὴν τινα ἐφημερίδα, ἡ ὁποία περιέγραψε κάποιον θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἐγένεν εἰς τὴν Ρώμην, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὅπου εἰς κάποιον ἐκεῖ φιλαττόμενον ἀκάνθινον τσέφνον φαίνεται, ὡς διατείνονται οἱ Λατίνοι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν αἶμα. Τί ἐνδιέφερε τοῦτο τὰς ὀρθοδόξους μαθητριάς; πότε μὲ ἀφήκαν ἐμὲ νὰ ἀπεινώσω τὴν Καθολικὴν μαθητρίαν τῆς Σχολῆς, πολλῶ δὲ μᾶλλον νὰ τὴν διδάξω καὶ νὰ τῆς ὁμιλήσω περὶ θρησκευτικοῦ τινος ζητήματος; Ἡθέλησα κάποτε νὰ ρίψω βλέμμα εἰς τὰ γαλλικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐν χρῆσει διὰ τὴν διδασκαλίαν των. Ἦνοιξα τὸ βιβλίον «φιλολογικὰ ἀναγνώσματα» τοῦ Ἀββᾶ Μπουρσὴ εἰς τὴν σελίδα 5 γράφει «ὡς θεωροῦμεν ὡς τιμὴν τὸ νὰ εἶναι τις καὶ νὰ μὲν πάντοτε τέκνον τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας». — Πῶς θέτουν, ἂν πράγματι δὲν εἶχον προπαγανδιστικοὺς σκοπούς, τοιαῦτα βιβλία εἰς χρῆσιν μαθητριῶν Ὁρθόδοξων; — Ἐπήρα ἐν προσευχητάριον (τὸ βιβλίον τῆς εὐσεβείας) τιθέμενον εἰς χρῆσιν ὀρθόδοξων μαθητριῶν: εἰς σελίδα 269 ἐκτίθεται Γαλλιστὶ τὸ «Πιστεύω» μὲ τὴν ὑποβλητικὴν προσθήκην ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἀλλ' εἶναι γνωστὴ ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου διαφορὰ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Παπικῆς.

Καὶ τοῦτο, ἐνῶ διὰ τὸ μάθημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τὸ ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ Ἰπουργείου διδασκτικὸν ἐγχειρίδιον ἠξίωσαν παρ' ἐμοῦ καὶ διὰ τρίτου προσώπου καὶ αὐταὶ αἱ ἴδιαι νὰ μὴ εἰσαγάγω βιβλίον εἰς χρῆσιν τῶν μαθητριῶν, ἐπειδὴ τοῦτο λέγει μερικὰς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰ ὅσα Λατινιδῶν Χριστιανῶν δὲν εἶναι εὐχάριστοι. — Θέτω ἐπίσης ὑπ' ὄψει τῆς ὕμ. Σεβασμιότητος, ὅτι αἱ Καλογραῖται προεκάλουν τὰς μαθητριάς καὶ ἐξηνάγκαζον νὰ πηγαίνουν κάθε δράδῳ εἰς τὸν Ναὸν τῶν Καλογραιῶν φέρουσαι μαῦρον πέπλον, ἐπίσης δὲ καθ' ἐκά-

στην Κυριακήν, ἐνῶ διὰ τὸν Ἐκκλησιασμόν εἰς Ὁρθόδοξον Νάον, ὡς ὁ Νόμος ὀρίζει, εὕρισκον πάντοτε κάποιαν πρόφασιν ὥστε νὰ καθιστῶσιν αὐτὰ ὅσον οἶόν τῃ ἀριότερον.—Καὶ ἐνῶ ἀπὸ τὰ ἔθιμα τοῦ Ὁρθοδόξου θρησκευτικοῦ βίου κινῶν δὲν εὕρισκει ἔδαφος ἐν τῇ Σχολῇ, ἀπεναντίας αἱ Ὁρθόδοξοι μαθήτριαι μῦθονται καὶ ζῶσι μὲ ἡθῆ καὶ ἔθιμα τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας καὶ παιδαγωγοῦνται θρησκευτικῶς μὲ πνεῦμα ξένον πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἡ χρῆσις τῶν Chapelets, τῶν σταυρῶν μὲ τὰ τέσσαρα δάκτυλα τοῦς ὁποίους πολλάκις βλέπω νὰ κἀμνουν καὶ ὀρθόδοξοι μαθήτριαι, ἡ χρῆσις ἀγιασμοῦ, ὅταν εἰσέρχωνται εἰς τοὺς κοιτώνας τῶν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν, ἡ κατάργησις τῆς νηστείας καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν ἐβδομάδα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, εἶναι τόσα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουσι τὴν συστηματικὴν ἀπόθησιν τῶν Ὁρθοδόξων μαθητριῶν ἀπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας τῶν καὶ τὴν προσκόλλησιν αὐτῶν πρὸς τὸν θρησκευτικὸν βίον τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας. Τί περισσότερον διδάσκονται αἱ Καθολικαὶ μαθήτριαι ἀπὸ τὰς Ὁρθοδόξους; Ἐξ ὧν τῶν ἐκτεθέντων ἡ πεποθήσις μου εἶναι ὅτι παρὰ τῇ Σχολῇ τῶν Οὐρσουλινῶν Νάξου ἀσκηταὶ συστηματικὸς προσηλυτισμός. Τοῦτο ἄλλως τε ἀποδεικνύουσι καὶ τὰ καταγγελλθέντα ὑπὸ τῆς Ὑμ. Σεβασμιότητος περὶ προσηλυτισμοῦ τῶν Ὁρθοδόξων οἰκοτρόφων τῆς Σχολῆς Ἀλεξάνδρας καὶ Μαρίας Μετούλη, Χρύσας Κουράγιου, Ἀσπασίας Ἀντωνοπούλου, Ἀννης Καπινιάρη, Παγωνέτας Μαυρομιχάλη, Μαρτίνας Διαμαντιῆ, Ἀδελφῶν Σαράντη, Ἀδελφῶν Κορνηϊοῦ καὶ Φανναρέτης Καμπόλη. Διὰ τὰς ὡς ἄνω δὲ προσηλυτιστικὰς ἐνεργείας, κατὰ τὴν γνώμην μου, εὐθύνονται ὅλοι αἱ Καλογραταὶ ἡ Μερ Μαρία Ἀγίου Ἰωσήφ, Ἡγουμένη τῆς Μονῆς καὶ Διευθύντρια τῆς Σχολῆς, ἡ Σερ Μαρία τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ Μαρία τῆς Ἁγίας Ἀγγέλας. Αἱ περισσότεραι τῶν προσηλυτισθεῶν ἄγουσι ἡλικίαν ἀπὸ 5 ἐτῶν μέχρι 16 ἐτῶν. Εἶναι δὲ προφανέστατον, ὅτι αὐταὶ δὲν εἶχον ἀνεπτυγμένην τὴν κρίσιν καὶ τὴν βούλησιν, ὥστε νὰ ἀσπασθῶσιν ἀδιάστως τὸν Καθολικισμόν, διότι ἤθην οὗτος περιέχει τὴν ἀλήθειαν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ νέα συμφορὰ.

Ἡ κατ' αὐτὰς ἐκ τῶν Δωδεκανήσων ἀγγελθεῖσα σεισμικὴ συμφορὰ τῆς νήσου Κῶ μετὰ τόσον πολυαριθμῶν ἀνθρωπίνων θυμάτων ἐβύθησεν εἰς πένθος βαθὺ δλόκληρον τὸ ἑλληνικόν. Ἡδὴ ἡ Δωδεκάνησος, ἀφ' ἧς ἐποχῆς τὰ συμφέροντα καὶ ἡ βία τῶν πολιτικῶν ὑπολογισμῶν καὶ ἐπιδιώξεων ἐπληξε τὰς ψυχὰς τῶν ἑλληνογενῶν πληθυσμῶν τῆς, εἰς ἐν τῶν κυριωτέρων τῶν αἰσθημάτων, τὸ ἐθνικόν, διαβιῶν ἀμέτοχος τῆς χαρᾶς, ἣν παρέχει ἡ ἀπόλαυσις τῆς ἐλευθερίας. Νῦν ἐν τῷ μέσῳ τῶν σεισμικῶν ἐρειπίων ἡ θλίψις αὐτῆ ἐκστᾶ εἰς ὀλοφυρμούς ἐπὶ τῶν πτωμάτων τόσων προσφιλῶν νεκρῶν. Ἡ Ἐκκλησία συμπονοῦσα δέεται τοῦ Κυρίου ὅπως μετὰ καρτερίας οἱ πληγέντες χριστιανοὶ ὑπομείνωσι καὶ ταύτην τὴν δοκιμασίαν.

Ποῦ ἦσαν;

Ἐκ τῶν κύκλων τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἐξεφροσθήσαν διὰ τοῦ τύπου παράπονα κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἤθην ἐξ ἀδιαφορίας δὲν ἤνθρωσε φωνὴν διαμαρτυρίας κατὰ τῶν ἀνθεβραϊκῶν ἐν Γερμανία διωγμῶν. Οἱ «Ἐκκλησι. Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου, ἀποκρούοντες τοὺς διαχωρισμῶν τοῦτους διὰ τῆς ὑπομνήσεως ὅτι καὶ ὁ ἀγγλικανὸς πρωθυπουργὸς ἐν τῇ βουλῇ τῶν λόρδων καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ, τῇ Ἀμερικῇ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γερμανίᾳ ἀσπρηρῶς κατεδίκασαν τοὺς ἐν λόγῳ διωγμούς καὶ ἐντόνως διαμαρτυρήθησαν δι' αὐτούς, πολὺ ὀρθῶς ἐρωτῶσι τοὺς διὰ τὰς γερμανικὰς κατὰ τῶν Ἑβραίων διώξεις ἐξανισταμένους σήμερον κύκλους ποῦ ἦσαν καὶ διατί ἐπέδειξαν κληρῶν ἀδιαφορίαν διὰ τοὺς ἀπειρώς χειρώνας διωγμούς τῶν χριστιανῶν ἐν Ρωσίᾳ καὶ διατί ἔμειναν τελείως ἀσυγκίνητοι διὰ τὰς σφαγὰς καὶ τὰ φορικτὰ μαρτύρια μυριάδων ἐλλήνων χριστιανῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. «Δι' ἡμᾶς ὁμως—ἐπιλέγει τὸ ἐν λόγῳ φύλλον—πᾶς διωγμὸς εἶνε μισητὸς ὅσον καὶ μάταιος, ἡ δὲ φορική του ἀποβαίνει πολλῶ μᾶλλον αἰσθητὴ ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς ὁ χριστιανικὸς κόσμος κύπτει τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ Σταυροῦ».

Εἶνε εἰς ἄκρον παραυθητικὰ καὶ ἐνθροοντικὰ ὅσα πληροφοροῦμεθα περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἀναπλάσεως εἰς τὰς ἐν Πόρῳ Ναυτικῆς υπηρεσίας. Καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Κ. Προγυμναστηρίου οἱ ναῦται, οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ παρηκολούθησαν πάσας ἐν γέγει τὰς ἀκολουθίας τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς μετ' εὐλαβείας καὶ κατανύξεως, ἡρώτωντο δὲ μετὰ πλείστης προσοχῆς τὸ τακτικὸν θεῖον κήρυγμα τοῦ τελετουργοῦ ἀρχιμ. Διονυσίου Παπανικολοπούλου. Κατὰ τὴν προηγουμένην θεῖαν λειτουργίαν τῆς Παρασκευῆς πρὸ τοῦ Λαζάρου οἱ δόκιμοι ὑπαξιωματικοὶ ἐκοινώνησαν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων προκειμένου τὴν ἐτοιμένην νὰ ἀναχωρήσουν εἰς ἀδειαν διὰ τὰς ἐφορὰς τοῦ μᾶσχα. Ἐκ τῶν 1100 ναυτῶν οἱ ὅποιοι ἐχρημαζόντα, ἐν Πόρῳ, ἐκοινώνησαν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων κατὰ μὲν τὴν λειτουργίαν τῆς Μεγάλης Πέμτης· ἐξ ἀκόσμου ἔτεροι δὲ διακόσιοι ὀδοιζόντα κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Μ. Σαββάτου. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἡμετέρου ἀναποκριτοῦ ἐκπὸ πενταετίας ἤδη παρατηρεῖται μία σταθερὰ βελτίωσις τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῶν νέων αὐτῶν. Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ὅστις ὡς θεήλατος κατάρα ἐκρήμινεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων πᾶν ὅ,τι ἱερὸν καὶ σεβάσιμον εἶχον, παρατηρήθη ἀθρόα ἠθικὴ κατάπτωσης ἧτις τοῦς νέους αὐτούς λυμαιομένη κατεκρήμινε εἰς τὰ ἀτέρμονα βάθη τῆς διαφθορᾶς. Ἡ διαφθορὰ αὕτη ἐφθασεν εἰς τὸ κατώτατον ὄριον αὐτῆς κατὰ τὰ ἔτη 1926 καὶ 1927, ὁπότε μόλις ὁ πνευματικὸς πατήρ κατὰ τὴν ἱερὰν ἐξομολόγησιν εὕρισκον ποῦ καὶ που ὡς ἀριὰ οἰκοδομήματα ἀκέρατα ἐν μέσῳ θλιβερῶν ἐρειπίων ἰστάμενα. Ἐν 8 ἢ 9 ο)ο νέων μὴ κυλισθεντῶν ἀκόμη εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ τὴν σαρκολατρείαν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1928 ἤρξατο νὰ παρατηρηθῆι μία στροφὴ ἐπὶ τὰ βελτία. Οἱ νέοι ἤρχισαν νὰ δεκνύουν σημεῖα ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ἀνηθικότητος. Εἰς τοῦτο οὐκ ὀλίγον συντελοῦν τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, τὸ θεῖον κήρυγμα, οἱ Σύλλογοι τῶν νέων, τὰ θρησκευτικὰ περιοδικὰ. Καὶ οὕτως ἡ βελτίωσις αὕτη ἐφθασεν κατὰ τὴν παρούσαν κληρουχίαν νὰ παρουσιάσῃ τὸ ἐκπληκτικόν φαινόμενον τῆς κατὰ 72 ο)ο ἄγνότητος τῶν νέων αὐτῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ νέοι αὐτοὶ προσέρχονται ἐκ τῶν νομῶν Ἀττικῆς, Ἀχαΐας, Κυκλάδων, Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Κρήτης, ὅπου λόγῳ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν ἡ διαφθορὰ τῶν νέων εἶναι εὐκολωτάτη». Κατὰ

τάς εορτάς τοῦ Πάσχα ἡ εὐεργετικωτάτη ἀγαθοεργὸς ἀδελφότης τῶν Κυριῶν «ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος» διένειμε βοηθήματα εἰς ἀσθενεῖς, ἀπόρους καὶ πτωχοὺς, ἐνέδυσσε καὶ ὑπέδρην ὄρφανὰ καὶ ἀπεφυλάκισε κρατουμένους διὰ χρῆσιν πρὸς τὸ δημόσιον, ἐτοιμάζει δὲ καὶ ἀγορὰν διὰ τὴν παροχὴν μέσων ἐργασίας εἰς πτωχὰ κοράσια καὶ πτωχοῦς οἰκογενειάρχας.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπανελάβε τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἀπὸ τῆς παρελθούσης Πέμπτης.

— Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεσκέφθη τὸν μὲν κ. Πρωθυπουργὸν τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐσωτερικῶν, τὸν δὲ κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας κατ' οἶκον τὴν παρελθούσαν Δευτέραν καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτῶν περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

— Γενομένης ἐκλογῆς ἀντιπροσώπου τῶν λαϊκῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπειῶν τῶν Ἱερῶν ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐξελέγη ὁ κ. Θ. Φινικλῆς ἐπίτροπος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἁγ. Κωνσταντίνου Ὁμονοίας.

— Τὴν παρελθούσαν Τρίτην ἀπεβίωσε μετὰ μακρὰν νόσον ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Τίτος, ἐκηδεύθη δὲ τῇ ἐπαύριον παρισταμένῳ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Μητροπόλεως Κρήτης καὶ ἐν συρροῇ ἀπέισον πλήθους τιμῶντος τὴν μνήμην τοῦ μεταστάντος. Ὁ Μητροπολίτης Κρήτης Τίτος Ζωγραφίδης ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως μίᾳ ἀπὸ τὰς σεβασμιωτέρας καὶ διαπρεπεστεράς μορφάς μεταξὺ τῆς συγχρόνου ἱεραρχίας τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐγεννήθη εἰς χωρίον τι τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου κατὰ τὸ 1859 ἐκ πατρὸς ἱερέως καὶ τὸ ἀρχικὸν του ὄνομα ἦτο Λεωνίδας. Ἐσπούδασε Θεολογίαν ἐν τῇ σχολῇ τῆς Χάλκης δαπάναις τῆς χριστιανικῆς δημογεροντίας Ἡρακλείου ἐξ ἐκτιμῆσεως πρὸς τὴν χρησιμότητα, τὴν εὐφροσύνην καὶ τὴν ἐπιμέλειάν του, μετὰ δὲ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν του ἐχημάτισε σχολάρχης μέχρι τοῦ 1889 οὗ ἐξελέγη ἐπίσκοπος Πάτρας ὑπὸ τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου τῆς Κρήτης. Κατὰ τὸ 1917 μετασχὼν τῆς ἐν Θεσσαλονίχῃ συνελθούσης ἱεραρχίας τῶν Νέων Χωρῶν ἐξελέγη τοποτηρητὴς τῆς Μητροπόλεως Κρήτης. Κατὰ τὸ 1922 προήχθη εἰς Μητροπολίτην ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἡ δράσις του ὡς ποιμενάρχου ἦτο καθ' ὅλα ἀνταξία τοῦ πιστοῦ στρατιώτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ καλοῦ πνευματικοῦ ποιμένος. Ἐκτός τῶν ἄλλων ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν προσόντων του, ἦτο περικομισμένος καὶ δι' εὐγλωττίας, δι' ἡς ἐπιβάλλετο εἰς τὰ πλήθη καὶ μετέδιδεν εἰς αὐτὰ τοὺς παλμούς, τοὺς ἐνθουσιασμούς καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς του. Σπένδαζε ἠθικάς ὀμιλίας ἐπὶ τῶν εὐαγγελικῶν περικοπῶν τοῦ ἔτους ἐρημνυτικὰς ἐπὶ τοῦ συμβούλου τῆς πίστεως καὶ διδασκτικὰς ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν περικοπῶν. Κατὰ τὸ 1914 διορίσθη μέλος τῆς νομοπαρασκευαστικῆς διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν ἐπιτροπῆς, ἡ δὲ συμβολή του εἰς τὸ ἔργον τῆς ὑπῆρξε πολὺτιμος. Ἀπέθανεν ἐξ ἐγκεφαλικῆς συμφορῆσεως, ἡ ὁποία ἀλλοστε τὸν εἶχε προσβάλλει πρὸ καιροῦ καὶ εἶχε καταστήσει μαρτυρικὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του.

— Εἰς ἀπάντησιν σχετικῶν ἐγγράφων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κερκύρας τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀπήγγησεν, ὅτι ἡ ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου 1812 εἰσήγησις τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας πρὸς τὴν Ἰόνιον Γερουσίαν καὶ τὸ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1812 θέσπισμα τῆς Ἰονίου Γερουσίας εἶναι τὸσον ἐσφαλτα καὶ σαφῆ πεπληθῆρα περὶ τοῦ ὁρθοῦ καὶ νομίμου τῶν ἀπόψεων αὐτοῦ ὡστε μηδεμίαν, νὰ καταλίπηται ἀμφιβολία περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος δικαιομάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπων καὶ τὸν ἐλεγχὸν τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ ναοῦ. Συνεπῶς καὶ εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἐπιτρόπων, ὧν ἡ θητεία ἔληξε, δύναται νὰ προβῇ συνφά ταις ἄνω διατάξεσι καὶ κατὰ τῶν ἐλεγχον

δυστροπούτων δικαιούται νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα νόμιμα μέτρα ἐπιβηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐν Κερκύρῃ Ἀρχῶν.

— Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως ἀνεχώρησαν χθὲς εἰς Κερδίτσαν ὅπως μετὰσχῇ τῆς ἐκεῖ τελευμένης ἐτησίως μεγάλης πανηγύρεως εἰς μνήμην τοῦ ἁγ. Σεραφείμ Ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου τοῦ θαυματουργοῦ.

— Ὁ ἱεροδιάκονος Ἀγαθάγγελος Βασ. Κολέτσος, παρασυρθείς, πρὸς καιρὸν, ὑπὸ τῶν λεγομένων παλαιομερολογιτῶν καὶ εἰλικρινῶς μεταμεληθεὶς διὰ τὴν παραπλάνησιν αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἔγγραφον μετανοίας καὶ ἐξήτησε νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπένευμεν αὐτῷ συγγνώμην καὶ ἀπεδέχθη αὐτόν.

— Ἐκ τοῦ μέχρι τοῦδε παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ συλλεγέντος ἐξ ἐράνου ὑπὲρ τοῦ Πανογιῶν Τάφου ποσοῦ ἀπεστάλησαν τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων δρχ. 105.010.

— Ἡ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν οσιμοπαθῶν Δωδεκανήσου ἀπηύθυνεν ἔκκλησιν πρὸς τὸν λαόν, δι' ἧς προτρέπονται πάντες ὅπως ἕκαστος «καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὑστερήματός του συνεισφέρῃ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν Δωδεκανησίων καὶ δείξῃ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὰ αἰσθήματα τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης καὶ φιλαδελφίας τὰ ὁποῖα διακρίνουσιν τὸν ἐλληνικὸν λαόν». Αἱ εἰσφοραὶ κατατιθέμεναι εἰς ἀπάσας τὰς τραπέζας ἀποστέλλονται πρὸς τὸν ταμίαν τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Δ. Λοβέρδον, διευθυντὴν τῆς Λαϊκῆς Τραπεζῆς.

— Τῇ προχθὲς Πέμπτῃ ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν Πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Χριστιανικῶν Ἀδελφοτήτων τῶν Νέων Dr Moit παρέθεκεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Μικρὸν Ἀνάκτορον» πρόγευμα, οὗτινος μετέσχεν ὁ Μακρὸς Ἀρχιεπίσκοπος, οἱ Σεβ. ἀρχιερεῖς Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσόστομος, Ἡλείος κ. Ἀντωνίου, Σύρου κ. Φιλάρετος καὶ Φωκίδος κ. Ἰωακείμ, οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτος καὶ Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, ὁ Γεν. Διευθυντὴς τῆς ἐν Ἑλλάδι Χριστ. Ἀδελφότητος τῶν Νέων κ. Λάνσδεϊλ καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων τῶν ἐν Γενεύῃ κεντρικῶν Γραφείων τῆς Ὁμοσπ. τῶν Χρ. Ἄδ. τῶν Νέων κ. Davis. Μετὰ τὸ γεῦμα ἐπηκολούθησεν ἀνταλλαγὴ γνωμῶν ὡς πρὸς τὸ ἔργον τῆς ΧΑΝ ἐν Ἑλλάδι.

— Πρὸ τιμῶν ἡμερῶν οἱ φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Κοσμήτορος καὶ Καθηγητῶν αὐτῆς ἐξέδραμον εἰς Βουλαιαμένην, παραμεινάντες δὲ δι' ὅλην τῆς ἡμέρας ἐν τῷ ἐκεῖ Ἐκκλησιαστικῷ Ὁρφανοτροφείῳ ἐτυχον θεομῆς ὑποδοχῆς καὶ πάσης περιποιήσεως ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Ἰω. Ράμφου, πτυχιούχου τῆς Θεολογίας, περιελθόντες δὲ πάντα αὐτοῦ τὰ διαμερίσματα καὶ τὰς ἐγκαταστάσεις ἐσπούδασαν τὸν διοργανισμὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον πλήρεις συγκινήσεως διὰ τὸ φιλάνθρωπικὸν τοῦτο ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ἐμπεπιστευμένον εἰς τὴν ἰκανότητα συναδέλφου αὐτῶν.

— Τῇ Μεγ. Πέμπτῃ ὁ Πρόεδρος τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων τῶν Νέων αἰδεσ. Ἄγγελος Νησιώτης ἐν συνοδείᾳ μελῶν αὐτῶν μεταβὰς εἰς τὸ ἐν Βουλαιαμένῃ Ἐκκλῆσ. Ὁρφανοτροφεῖον προσέφερε διὰ τὰ ὄρφανὰ 120 ποδιὰς, ἐφ' ᾧ καὶ θερμαὶ εὐχαριστίαι ἐξεφράσθησαν πρὸς τοὺς δωρητάς.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Νευροκοπίου προνοεῖ καὶ μερίμνη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Φιλοθέου συνετελέσθησαν ἀξιόλογα ἔργα κοινῆς ὠφελείας, ἀπαραίτητα μάλιστα διὰ πληθυσμὸν παραμεθορίου γραμμῆς. Οὕτω μετὰ τὴν μετάθεσιν τῆς ἔδρας τῆς ἐπαρχίας εἰς Κάτω Νευροκόπιον ὁ σεβ. μητροπολίτης ἐμερίμνησε πρῶτιστα πάντων περὶ ἀνεργείας μητροπολιτικοῦ μεγάρου, τὸ ἡμῖς τῆς δαπάνης τοῦ ὁποίου κατέβαλεν ἐξ ἰδίων, τοῦ ἐτέρου ἡμίσεως ἐξοικονομηθέντος ἐξ ἐράνων τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας, δι' εἰσφορῶν ἐπ' ἴσης τοῦ ποιμνίου, ὡς καὶ διὰ συμβολῆς τοῦ Ἐκκλῆσ. Ταμείου καὶ αὐτοῦ τοῦ μητροπολίτου ἀνυπεκαδομήθη καὶ ἠὑπερίσθη μεγαλοπρεπῶς ὁ τέως συνεπείγ τῶν βουλγαρικῶν ἐπιδρομῶν ἠρειπωμένος ναὸς τῆς

<p>ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ <i>Καθηγητής τῆς Πανεπιστημίου</i></p> <p>ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ <i>Πρώτοπρόβυτος</i></p> <p><i>Δι' ἐπι ἀφορᾶ τὴν Σύνταξιν ἀπευθυντοῖν :</i> <i>Γραφεῖα « Ἐκκλησίας », Στου Φιλοθέης.</i></p>	<p>ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ † ΖΙΧΝΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ <i>Πρόεδρος</i></p> <p>† ΕΔΕΣΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ <i>Ταμίς</i></p> <p>† ΘΕΣΣΑΛΙΩΤΙΔΟΣ ΙΕΖΕΚΙΗΛ <i>Γραμματεὺς</i></p>	<p>ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ</p> <p>*Ἐσωτερικῶν δεχ. 60. *Ἐξωτερ. φρ. 60 *Ἀμ- ερικῆς δολλ. 3.</p> <p>Μηνῶν καὶ Ναῶν ἐπαρχιακῶν Πρωτευουσῶν δεχ. 100</p> <p>Ναῶν χωρίων δεχ. 60</p> <p>*Τερίων Ἐσωτερικῶν δεχ. 30</p> <p>Φοιτητῶν καὶ ἱεροποιουσῶν δεχ. 30</p> <p>Τὰ χρηματικὰ ἐμβλήματα διαβιβάζονται: Τα- μίαν « Ἐκκλησίας » Σεβ. Μητροπ. Ἐδρασης κ. Κωνσταντίνου, Γραφεῖα Ἱ. Συνόδου.</p>
--	--	--

αὐτῆς πόλεως· διὰ πολλῶν μόχθων ὁ μητροπολίτης ὡς πρόεδρος τῆς Διδακτῆριακῆς ἐπιτροπῆς ἐπέτυχε τὴν οἰκοδόμησιν νέου διδακτηρίου, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπῆρτήθη δαπάνη δεχ. 1.250.000, ὧν τὸ ἡμισυ περιπου προήλθεν ἐξ εἰσφορῶν τῶν χριστιανῶν. κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ σεβ. βοηθούμενος καὶ ὑπὸ μεγάλης εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐπέτυχε νὰ ἐφοδιάσῃ τὴν πόλιν δι' εἰδικοῦ δικτύου ὑδρεύσεως, δι' οὗ σήμερον ἀφθονώτατον διοχετεύεται ὕδωρ διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων. Ἐξ ἄλλου ἡ Α. Σ. συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάγεσιν διδακτηρίου ἐν τῇ συνοριακῇ κοινότητι Ἐξοχίης, εἰς τὴν εἰς ναοῦ μεταποίησιν τοῦ ἐγκαταλελειμμένου μουσουλμανικοῦ τεμένους τῆς αὐτῆς κομποπόλεως, ὡς καὶ ἄλλων παραμεθωρίων συνοκισμῶν, εἰς ἀνακαίνισιν τοῦ διδακτηρίου τῆς κοινότητος Ποταμῶν, εἰς ἀνάγεσιν ναῶν ἐκ θεμελιῶν ἐν ἄλλοις προσφυγικοῖς συνοκισμοῖς, ἐν γένει δὲ πᾶσαν κατέβαλε καὶ καταβάλλει προσπάθειαν ὅπως, παρὰ τὰ πενιχὰ τῆς ἐπαρχίας μέσα καὶ τὴν ἔλλειψιν ἀρμοδίων προσώπων, τὸ ποίμνιον μὴ στερηθῆται τῆς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐνιασχύσεως καὶ παραμυθίας.

— Παρὰ τῇ ἱερᾷ μητροπόλει Νιγητίης λειτουργεῖ Φιλόπρωχον Ταμείον τροφοδοτούμενον ἐξ ἐράνων καὶ διαφόρων φιλανθρωπικῶν ἐφορῶν, οὗτω δὲ καθίσταται δυνατόν ὅπως βοηθῶνται ἐξ αὐτοῦ εἴτε διὰ χρηματικῶν βοηθημάτων εἴτε καὶ νοσοκομειακῆς περιθάλψεως καὶ φαρμάκων οἱ ἐκ τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας ἐνδεεῖς καὶ πάσχοντες, μάλιστα κατὰ τὰς μεγάλας χριστιανικὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα. Μὴ ὑπάρχοντος ἱεροκήρυκος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἀσκεῖ αὐτὸς ὁ σεβ. Μητροπολίτης κ. Εὐγένιος, τακτικῶς διδάσκων τὸ ποίμνιον κατὰ Κυριακὴν ὅπου ἂν εὐρεθῆ.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σάνθης, πλὴν τῶν δύο κρατικῶν Ὀρφανοτροφείων ἀρρένων καὶ θηλέων, τῶν διοικητικῶν συμβουλίων τῶν ὁποίων πρόεδρος τυγχάνει ὁ σεβ. Μητροπολίτης Σάνθης κ. Πολύκαριος, δεῦρ ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον τῆς Α. Σ. προεδρίαν καὶ μία Φιλόπρωχως Ἀδελφότης Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων. Τὸ σωματεῖον τοῦτο, πρὸς τοῖς ἐπι ταῖς ἐορταῖς βοηθημασί πρὸς τοὺς ἀπόρους, παρέχει δωρεὰν βιβλία εἰς πτωχοὺς μαθητὰς, διατηρεῖ δὲ καὶ συσσίτιον διὰ τοὺς αὐτοὺς, ὡς καὶ διὰ πλείστας ἐνδεεῖς οἰκογενεάς, δαπανῶν κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰς 100.000 δεχ. ἐξ εἰσφορῶν αὐτοῦ τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ δήμου Σάνθης καὶ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας, ὡς καὶ ἐκ κληματατογ. παραστάσεων. Ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρίαν τῆς Α. Σ. τελεῖ καὶ ὁ πρό τριετίας ἱδρυθεὶς ἡθικοθρησκευτικὸς καὶ κοινωνικὸς σὺλλογος «Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι», μερίμνη τοῦ ὁποίου διεξάγονται διαλέξεις ἐπὶ θεμάτων διδακτικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ φρονηματιστικῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

[Ἡ «Ἐκκλησία» ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀναφέρει πᾶσαν νέαν ἐκδόσιν, ἥς ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν].

Ἐορτασμός τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ ἐπιτίμου Καθηγητοῦ *Χρυσόστομου Παπαδοπούλου*, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, καὶ τῶν ὁμοτίμων Καθηγητῶν *Ζήνων Ρώση* καὶ *Ἰωάννου Μεσολοργᾶ*. Ἐν Ἀθήναις 1933.—Ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ τούτῳ τεύχει περιλαμβανόμεναι αἱ προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις αἱ γενόμεναι ἐπὶ τῷ ἐορτασμῷ τούτῳ, τῷ γενόμενῳ ἐκ πρωτοβουλίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθουσῃ τῶν τελετῶν αὐτοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ καθηγητικῆς σώματος, τῶν ἐπισήμων καὶ πολλοῦ ἐπιλέκτου πλήθους. Τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον προσεφώνησεν ὁ κ. Βασ. Στεφανίδης, τὸν κ. Ρώσην ὁ κ. Κ. Δυο-

βουνιώτης καὶ τὸν κ. Ἱ. Μεσολοργᾶν ὁ κ. Ἀ. Ἀλιβιζᾶτος. Τῶν προσφωνήσεων καὶ ἀντιφωνήσεων προηγεῖται εἰσήγησις τοῦ πρωτάνεως κ. Κ. Δυοβουνιώτου. Τὸ τεῖχος κοσμεῖται καὶ διὰ τῶν εἰκόνων τῶν προσφωνουμένων Καθηγητῶν, ἀποτελεῖ δὲ μνημεῖον περιφανῆς τῆς τιμῆς τῆς Θεολ. Σχολῆς πρὸς τοὺς γεραροὺς αὐτῆς Καθηγητὰς, οἵτινες ἐγένοντο καὶ δοκιμώτατοι σκαπανεῖς τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ ἀριπρεπεῖς αὐτῆς διδασκαλοὶ εἰς γενεὰς ὅλας φοιτητῶν. Τούτων ὁ κ. Ζήκος Ρώσης ἄγει ἡδὴ τὸ 95ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. γ. π.

† *Μητροπολίτου Ἀθηναγόρα* τοῦ ἀπὸ Μεγάλων πρωτοσυγκέλλων, Ἐν λειτουργικῶν πρόβλημα σχετικῶν πρὸς τὸ μέγα πρόβλημα τῶν διονυσιακῶν ἔργων. Ἀνατύπ. ἐκ τοῦ «Ἐκκλησ. Φόρου» Ἀλεξανδρείας. Ἀλεξάνδρεια, Πατρ. Τυπογρ., 1933.—Εἶνε λίαν εὐχάριστον ὅτι ὁ σεβ. συγγραφεὺς τοῦ «Γνησίου συγγραφῆς» τῶν εἰς τὸν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην ἀποδομιμένων συγγραμμάτων» ἐπιδοθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ εἰς λεπτομερεστέραν διακρίβωσιν τοῦ βασιμίου τῆς γνώμης του, καθ' ἣν ὡς συγγραφεὶς τῶν ἔργων τούτων δέον νὰ δεχθῶμεν τὸν Ἀλεξανδρείας Διονύσιον, ἡσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ κατοχυρώσῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ κριτικώτερον, τῆς προσπάθειας δὲ τούτης καρπὸν ἀποτελεῖ ἡ ὑπ' ὄψιν μελέτη, ἥς τὸ μὲν πρῶτον ἡμῶν πραγματεύεται τὴν διαλεύκανσιν τῆς φράσεως «καθολικὴ ὑμολογία», τῆς ἀπαντήσεως ἐν τῷ Γ' κεφαλ. τῆς Ἐκκλησ. Ἱεραρχίας, τῷ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μυστήριον συνάξεως, εἴθουν κοινωρίας», τὸ δὲ δεύτερον περιλαμβάνει λειτουργικὰ τινα ὑπὲρ τῆς θέσεώς του ἐπιχειρήματα ἐκ συγκριτικῆς ἀντιβολῆς τῶν λειτουργικῶν στρεφῶν τῶν «ψευδοδιονυσιακῶν» πρὸς τὰ τῶν λειτουργικῶν Βασιλείων καὶ Χρυσόστομου, ὡς καὶ ἄλλα τινα ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς διονυσιακῆς πατρότητος τοῦ Ἀντιοχείας Σευήρου. Ἐκ τῆς ἐρευνῆς ταύτης ὁ σεβ. σ. συνάγει τὸ πόρισμα ὅτι καὶ ἐκ τῆς ἀνά χειρας μελέτης «ὡς βεβαίον καὶ ἀναντίρτητον ἔξογεται, ὅτι συγγραφεὺς τῶν διονυσιακῶν ἔργων εἶναι ὁ κλεινὸς ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Διονύσιος ὁ Μέγας». Ἡ μελέτη ἀναγινώσκειται μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐλπίζομεν δ' ὅτι ὁ σεβ. ἐρευνητῆς θὰ συνεχίσῃ μετὰ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρωτος τὰς κριτικὰς αὐτοῦ περὶ τὴν διονυσιακὴν πατρότητα μελέτας, ἵνα διαλευκανθῆ τὸ περιλάλητον τοῦτο ζήτημα καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ πλάτος.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἐργὰ Μητροπόλεις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Προκειμένου ν' ἀνακηρύξωμεν ὑποψηφίους διὰ τὴν κενὴν θέσιν ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἁγίου Βασιλείου Γλυπίας συμφώνως τῷ Νόμῳ προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα ὅπως μέχρι τέλους Μαΐου ἐ. ἔ. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν δι' αἰτήσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ (ἄρθρον 83 Κωδ. Νόμου 5439). † ὁ Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανός.

Ἱ. Μητροπόλις Χαλκίδος

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 81 τοῦ νόμου 5439 περὶ ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ ἐφημεριῶν, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς θέσεις τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἐνοριῶν 1) Μαντουδίου καὶ 2) Ἄνω Βάθειας, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν μέχρι τῆς 15 Μαΐου ἐ. ἔ. τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ εἰς ἀνω νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ Ἐν Χαλκίδι τῇ 15 Ἀπριλίου 1933 † Ὁ Μητροπολίτης Χαλκίδος Γρηγόριος.